

IRAN: DE BLOEDIGE ZOMER VAN 2009 Een nieuw project: De archivering van de volksbeweging gedurende en na de presidentiële verkiezingen

De volksbeweging in Iran gedurende en na de presidentiële verkiezingscampagne was niet alleen uniek in de geschiedenis van het huidige Iran, ook in de rest van het Midden-Oosten was iets dergelijks nooit te zien geweest.

De definitieve kandidatenlijst van de tiende presidentsverkiezingen van de Islamitische Republiek van Iran werd op 20 mei 2009 gepubliceerd. Uit honderden kandidaten waren er vier goedgekeurd. De verkiezingscampagne kon beginnen.

De verkiezingscampagne ging gepaard met een stroom van verklaringen, rapporten, artikelen, en posters die de ideeën en de slogans van de verschillende kandidaten verwoordden. In Teheran en andere grote steden organiseerden de presidentskandidaten bijeenkomsten waarop ze soms tienduizenden toehoorders toespraken om hun programma's nader toe te lichten. Politieke partijen, vakbonden en religieuze organisaties spraken door middel van verklaringen hun steun uit aan hun favoriete kandidaat.

Vooraf de live uitgezonden televisiedebatten tussen de verschillende presidentskandidaten gaven de verkiezingscampagne een enorme dynamiek. Het eerste debat tussen de kandidaten vond plaats op 1 juni, het laatste op 7 juni. De kijkcijfers van deze debatten waren de hoogste uit de geschiedenis van de Iraanse televisie. De felheid waarmee de kandidaten elkaar tijdens de tv-debatten bestreden verhoogde de politieke temperatuur op straat, waar mensen *face to face* met elkaar in debat gingen over de kwesties die in de tv-debatten ter sprake waren gekomen. Het gevolg hiervan was een grote politisering van het publieke leven en een ongekend grote participatie van de bevolking in de verkiezingscampagne. Op 7 juni werd bijvoorbeeld in Teheran door de aanhangers van Mir-Hossein Mousavi die in groen getooid waren een menselijke ketting met een lengte van 25 kilometer georganiseerd. Ook in andere steden vonden soortgelijke acties plaats.

Één week voor de verkiezingen waren de straten van Teheran het strijdtoneel geworden van de aanhangers van de verschillende presidentskandidaten. Het dagelijkse ritueel van vlaggen zwaaiende, slogans roepende en discussierende menigtes duurde soms tot diep in de nacht. Dit bruisende campagneklimaat maakte nog meer mensen actief die voor hun favoriete kandidaat folders en posters verspreidden. Een van de meest interessante fenomenen van de tiende presidentsverkiezing was de aanwezigheid van de kandidaten op straten en in parken. Zij gaven hun campagnes een gezicht.

De massale deelname van de bevolking en vooral de manifestaties op straat waren een nieuw verschijnsel in de Iraanse verkiezingscampagne. Opvallend was vooral de grote deelname van de middenklasse en jongeren. Het feit dat bijna 70 procent van de Iraniërs in steden woont en bijna 60 procent van hen onder de 30 jaar is, speelde hierin een grote rol. Ondanks de grote onvrede onder de middenklasse en de jongeren over het politieke systeem, hadden zij de hoop dat de verkiezingen sociale en politieke veranderingen mogelijk zouden maken. De vreedzame debatten op straat en de grote mate van tolerantie voor andersdenkenden waren een indicatie van een nieuwe mentaliteit onder een groeiende laag van de bevolking. Naar

schatting werden in de week vóór de verkiezing 90 miljoen sms'en per dag verstuurd. Dat betekende een toename van 38 procent ten opzichte van het gemiddelde.

De 10e presidentsverkiezing in Iran werd gehouden op 12 juni 2009, onder het toezicht van meer dan 650 buitenlandse journalisten. De eerste berichten van de persbureaus maakten melding van een hoge opkomst. In Teheran en een aantal andere steden stonden al rond 8 uur lange rijen voor de stemlokalen. De uiteindelijke opkomst bedroeg 85 procent, wat voor zowel Iraanse als internationale begrippen bijzonder hoog is.

Nadat het Ministerie van Binnenlandse Zaken de verkiezingsresultaten bekend maakte en Mahmoud Ahmadinejad met 63 procent van de stemmen tot winnaar verklaarde, kwam het tot wijdverspreide protesten door de aanhangers van de andere kandidaten. Zij meenden dat er sprake was van verkiezingsfraude. Op 13 en 14 juni 2009 demonstreerden tienduizenden mensen, voornamelijk de aanhangers van Mousavi, die de belangrijkste concurrent van Ahmadinejad was. De grootste protesten vonden plaats in Teheran, maar ook in andere steden zoals Tabriz, Shiraz, Isfahan en Orumiyyeh gingen tienduizenden mensen de straat op. Op 14 juni demonstreerden tussen 1 en 3 miljoen mensen in Teheran – de grootste demonstratie sinds 1979. Aan het einde van deze demonstratie werden een aantal mensen door de oproerpolitie en de paramilitaire Basij doodgeschoten. Tientallen anderen raakten gewond. De volgende ochtend vielen militie de slaapzalen van de Universiteit van Teheran aan, waar ze grote vernielingen aanrichtten en tientallen studenten molesteerden. Op 16, 17 en 18 juni vonden opnieuw vreedzame protesten plaats waaraan honderdduizenden deelnamen. Uit solidariteit met de protesten in Iran, werden ook in het buitenland manifestaties en demonstraties georganiseerd.

De veiligheidstroepen arresteerden honderden journalisten, politieke activisten en demonstranten. De regering noemde de demonstranten reischoppers die erop uit waren het land te destabiliseren. Hervormingsgezinde partijen en een aantal bekende geestelijken trokken de verkiezingsresultaten in twijfel en veroordeelden het geweld tegen demonstranten. Ook mensenrechtenorganisaties spraken zich uit tegen de gang van zaken. Op basis van verslagen van mensenrechtenorganisaties is gebleken dat veel van de arrestanten overgebracht werden naar de Kahrizak gevangenis in een buitenwijk van Teheran waar ze gemarteld werden. Ook in andere plaatsen hebben er martelingen en verkrachtingen plaats gevonden.

De bloedige onderdrukking leidde echter niet tot het verdwijnen van de protesten die in verschillende vormen doorgingen: kleinschalige acties als het verspreiden van folders en posters, het schrijven van slogans op muren en het roepen van leuzen vanaf daken in de nacht. Voor veel mensen bieden de officiële gelegenheden, zoals het vrijdagsgebed en de Dag van Jeruzalem (18 september), een kans om hun stem opnieuw te verheffen en het aftreden van de regering te eisen.

In Iran zijn de presidentsverkiezingen altijd een gevoelige periode geweest, maar de 10e presidentsverkiezing in 2009 vormt een voorlopig hoogtepunt. Nog niet eerder hadden zoveel mensen aan een verkiezingscampagne deelgenomen met de hoop op verandering. Nog nooit hadden zo veel mensen op straat gedemonstreerd tegen de regering. Veel politieke taboes werden doorbroken, zoals het kwalificeren van de president als “dictator” en het veroordelen van de Opperste Leider. De verkiezingscampagne en de opstand die daarop volgde vormen bijzondere momenten in de sociale en politieke geschiedenis van Iran. Deze periode zal de geschiedenis ingaan onder de naam de “Bloedige Zomer” van 2009.

Vanaf het begin van de gebeurtenissen zijn honderdduizenden foto's, filmpjes, video's, pamfletten, posters, straatkranten, weblogs, YouTube gepubliceerd, zowel op papier als digitaal.

Het Internationale Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) is begonnen met het verzamelen van documenten over de gebeurtenissen rond de Iraanse presidentsverkiezingen van 2009. Deze verzameling bestaat uit verklaringen, toespraken, artikelen, interviews, slogans, gedichten, verhalen, herinneringen, grappen, muziek, foto's, films en lijsten met namen van gevangenen en vermisten. Deze verzameling bevat documenten in het Perzisch en andere talen. Het IISG verzamelt zowel papieren als digitale informatiedragers.

Met uw hulp zouden wij deze collectie zo compleet mogelijk willen maken. Wij zouden u daarom vriendelijk willen verzoeken om materiaal dat betrekking heeft op de “Bloedige Zomer” van 1388/2009 naar ons te sturen. U kunt ons bereiken via onderstaande adressen.

Wij zouden u allen bij voorbaat hartelijk willen danken voor uw bijdrage aan het vastleggen van de gebeurtenissen van zomer van 2009.

Email:

meca@iisg.nl

Mail:

P.O. Box 2169 1000 CD
Amsterdam
The Netherlands